

МОВОЗНАВСТВО • LINGUISTICS

УДК 811.161.2'373.611

DOI: <https://doi.org/10.31499/2415-8828.1.2022.257905>Олег Андрішко* ЗРОЩЕННЯ З КОМПОНЕНТОМ *-НАШ* В УКРАЇНСЬКИХ ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯХ

Події в Україні протягом 2014–2019 рр. (зухвала анексія Криму росією, утворення днр, лнр, спроби приєднати до федерації весь південь і схід України) призвели до чималих суспільних змін, зокрема й у царині філології та журналістики. Одним із неологізмів, що почали активно функціювати в різних текстах, пов'язаних із російсько-українською війною, було слово *Кримнаш*, поява якого пов'язана з анексією Кримського півострова росією, через що значення лексики в текстах відрізняється залежно від сторін конфлікту.

Воно утворене лексико-синтаксичним способом, коли словосполучення втрачає свої ознаки і починає використовуватися як одне слово. Лексема *Кримнаш* стала моделлю для творення подібних okazionalizmів, проаналізованих у цій статті. Вони поділені на різні групи залежно від значення.

Ключові слова: словотвір, лексико-синтаксичний спосіб, *Кримнаш*, мова засобів масової інформації, okazionalizmi.

Andrishko Oleh. Coalescence with component *-nash* in Ukrainian internet issues.

Development and enrichment are constant processes of language. Not an exception, and Ukrainian, whose vocabulary is constantly increasing. This happens both at the expense of neologisms, changes in the lexical meaning of the word, etc., and with the help of occasionalisms.

Unfortunately, new words do not appear only in peacetime and are not always associated with positive concepts, word play, rich imagination of the author. Increasingly, we are witnessing the fact that occasionalisms form their own world, the Orwellian newspeak, that is, they have a propagandistic, manipulative connotation, especially if its creators are representatives of the moscow authorities.

The events in Ukraine during 2014–2019 (the brazen annexation of Crimea by russia, the formation of the «dnr», the «lnr», attempts to join the federation all south and east of Ukraine, which caused resonance in the civilized world, albeit insufficient, including the energy dependence of the leading states from russian gas) have led to considerable social changes, including in the field of philology and journalism. One of the neologisms that became active in various texts related to the russo-Ukrainian war was the word *Krymnash*, whose appearance is related to the annexation of the Crimean peninsula by russia, which makes its meaning different in the texts depending on the parties to the conflict. If for russia it is a matter of pride, a desire to assert their dubious geopolitical successes, then Ukrainians use words with a similar component in an exposing, satirical context. Neologisms related to the debunking of moscow myths are especially powerful when representatives of the federation appropriate territories or persons that concern them only indirectly.

The token *Krymnash* has become a model for the construction of the turn out to be the case, considered at these statistics: name geographic regions, continents, islands, seas, rivers etc.; countries; surnames of famous people. It is important to find out about the productiveness of the word model, who will continue, the basis for the new name, approved in a lexical-syntactic way.

Keywords: word formation, lexical-syntactic way, *Krymnash* (Crimea is our), language of mass-media, occasionalisms.

З початком відкритої російської агресії проти України на сучасному етапі, анексією Криму, загарбницькими діями північного сусіда на сході України, утворенням псевдодержав «днр» та «лнр», а також намаганнями сформувати такі «республіки» на кшталт Придністров'я в Січеславській, Харківській, Одеській та інших областях наш спротив подібній політиці ще більше зріс (значно і в тих

* Олег Андрішко, магістр філології, коректор ТОВ «Інтерфлекс» (Дніпро, Україна); e-mail: avtomarodu@i.ua.

регіонах, на які зазіхали росіяни; бачимо це, зокрема, в небажанні українцями «руськава міра», декомунізації, українізації радіо, телебачення, друкованих видань та інтернету (навіть чи можна знайти схожий приклад, коли державна мова має боротися за своє існування), зміні свідомості, зростанні патріотизму тощо, проте насправді роботи ще дуже багато), охопив різні сфери життя, зокрема (й особливо!) філологію та журналістику. Українська публіцистика не лише висвітлювала переможні та трагічні події новітньої історії держави, а й часто проводила паралелі з минущиною. Для мовознавців статті на цю тематику мають вагоме значення, бо, крім аналізу текстів, оцінки висловлювань, журналістика збагатила мову великою кількістю неологізмів, пов'язаних із російсько-українською війною.

Зрощення *Кримнаш* уперше з'явилося в російській журналістиці, де вживалося з піднесеним, радісним значенням: «Прецедентне висловлювання «Крим-наш» уживалося в російському політичному й медійному дискурсах з метою виправдати анексію Криму і навіть думку про його територіальну належність Росії» [Левко 2021, с. 669]. Із часом в українському корпусі текстів це слово поряд з

іншим популярним зрощенням *іхтамнет* набуло сатиричного, знущального значення та призвело як до переходу неологізму-оніма в розряд загальних назв, так і спричинило функціонування його як повноправної, граматично багатой одиниці з великою імовірністю подальшого входження до словників.

Новотвір *Кримнаш* активно функціонує в публіцистичному і художньому стилях: «**Кримнаш**» по-болгарськи, перші таблетки від ковід, новий локдаун у Європі: головні новини дня (www.eurointegration.com.ua, 19.11.2021); Кричіть, внучата дикої орди, / Волайте у своїх пустельних душах: «**Кримнаш! Кримнаш!**» (svitlytsia.crimea.ua, 02.06.2017).

Часто вживаються і похідні слова від *Кримнаш*, що свідчить про широкі дериваційні можливості цього новотвору, напр.: *Зауважимо: перешіптувалися ліберально й проукраїнськи настроєні громадяни – не кримнаші, не ватніки, не «патріоти»* (m.tyzhden.ua, 01.02.2016). (Множина від загальної назви).

Це слово стало також і твірною основою, від якої утворюються різноманітні похідні: **Кримнашизм**, а потім і підтримка донбасівського сепаратизму дали можливість спостерігати повторення російської історії в гіршому вигляді (day.kyiv.ua, 03.03.2016). (Контамінація слів *Кримнаш* і *фашизм*); *На свободу: кримнашисти масово тікають з півострова* (m.znaj.ua, 31.12.2017). (Контамінація слів *Кримнаш* і *фашисти*).

Звісно, таке поширення слова не могло не зацікавити українських мовознавців, серед яких згадаємо О. Кирилюк, Г. Кузь, М. Степаненка, М. Яцимирську та інших, однак саме докладного дериваційного дослідження подібних неологізмів досі бракує.

О. Кирилюк виокремлює кілька значень новотвору *Кримнаш*, із якими він побутує в мові ЗМІ: 1) назва півострова Крим після окупації; 2) фанатичний прояв патріотизму, викликаний сумнівними державними здобутками; 3) саркастична назва фінансових реформ у росії після анексії Криму [Кирилюк 2014, с. 187]. Схожої думки про утворення й побутування цього слова дотримується Г. Касім у статті «Дериваційна реакція на політичні реалії: okazіоналізми, похідні від Крим та Кримнаш/Крымнаш», де докладно з'ясовує семантику та структуру okazіональних дериватів, що входять до словотвірного гнізда з вершиною *Крим/Крым* і пов'язані з називанням явищ, спричинених

захопленням росією Кримського півострова [Касім 2014, с. 67–71], однак із часу публікації праці (2014 р.) кількість тематичних неологізмів значно зросла, до того ж ми дослідимо лише українськомовні джерела та наголосимо саме на зрощеннях, а не на новотворах загалом. Щоправда, окрім широковідомого *Кримнаш*, інші слова, утворені за такою моделлю, не ставали предметом лінгвістичного дослідження (серед винятків – *Львівнаш*, *Гданськнаш*, *Калінінграднаш*, *Донбаснаш* [Редько 2016, с. 227]; *Папанаш*, *Римнаш* [Левко 2021, с. 669]).

Є. Редько в праці «Словотвірна контамінація сучасних інноваційних процесів» розглядає подібні утворення як «накладання топоніма та російського слогана «Крымнаш!» [Редько 2016, с. 227], але, на нашу думку, цілком справедливо розцінювати подібні конструкції саме як зрощення.

Г. Коробка, аналізуючи гумористичний інтрадискурс мовної картини світу окупованого Криму, зазначає, що *Кримнаш* можна розцінювати і як іменник, і як вигук [Коробка 2018, с. 73–74]. Усе ж семантика досліджуваних одиниць, утворених за схожим принципом, свідчить, що їх варто розглядати насамперед як іменники, а про вигуки якщо і йдеться, то лише в окремих випадках, у чому можна переконатися, ознайомившись із прикладами нижче.

Злиттям (зрощенням) такі новотвори вважає М. Курушина і зазначає, що «такі утворення актуальні доти, доки актуальна ситуація» [Курушина 2016, с. 119]. Справді, більшість із наведених нижче лексем побутує лише в одному-двох дописах, але у слова *Кримнаш*, єдиного широкоживаного, є можливість увійти до складу багатьох словників принаймні як історизм.

Зрощення – такі слова, що утворилися на базі словосполучення (речення), зазнали зміни семантики і функціують як одне слово. Власне, такі лексеми з другою частиною *-наш*, із якими співвідносяться досліджувані нами новотвори, існують в українській мові здавна, досить згадати хоча б слово *отченаш*, яке утворилося з перших слів молитви й означає як молитву загалом, так і вживається із жартівливим відтінком [СУМ 1974, с. 814], а з часом ще стало позначати прізвище в українській та інших слов'янських мовах (наприклад, *Мартін Отченаш* – словацький біатлоніст).

Досліджувані одиниці об'єднаємо в шість груп: до першої належать okazionalizmi – обігрування слова *Кримнаш*; до другої – географічних регіонів, континентів, островів, морів, річок тощо; до третьої – назви держав; до четвертої – назви міст; до п'ятої – прізвища відомих людей (діячів мистецтва, політиків, науковців тощо), до шостої – інші власні (назви закладів, організацій, планет, зброї, мистецьких напрямків, соціальних мереж та ін.) і загальні назви. Джерельною базою дослідження є авторитетні електронні ЗМІ, серед яких укажемо такі, як: www.radiosvoboda.org, tyzhden.ua, www.unn.com.ua, dt.ua, www.ukrinform.ua, nv.ua, fakty.com.ua, www.dsnews.ua, 24tv.ua, uain.press, focus.ua, espreso.tv, day.kyiv.ua, ukurier.gov.ua, forbes.net.ua, www.ukrinform.ua, zbruc.eu та інші.

Обігрування слова *Кримнаш*.

Затекримнаш: Дівчина на тому кінці дроту дуже нервувала, що обладнання не розраховане на такі часті відключення електроенергії. **#затекримнаш** (ua.krymr.com, 02.12.2015). (Про енергетичну блокаду Україною Криму у відповідь на анексію півострова, унаслідок чого місцеві мешканці погодилися на незручності, однак не визнали захоплення української території).

Затокримнаш: *Водночас російський опозиціонер [згодом убитий чотирма пострілами Борис Немцов (1959–2015). – О. А.] констатує, що проект «Новоросія» провалився, а підтримка пересічними росіянами політики Кремля почала знижуватися – ейфорія «ЗатоКримнаш» стала минати (www.radiosvoboda.org, 30.10.2014). (Про розуміння наслідків анексії Кримського півострова).*

Кримненаш: *Задля справедливості: ті, хто «кримненаш», теж здебільшого оперують емоціями, рідко коли доносячи до супротивника справжні історичні й правові аргументи (tyzhden.ua, 03.09.2015). (Про суспільний розкол на прихильників і противників анексії Криму та їхні дебати).*

Уракримнаш: *«Повага людей, у яких в голові виросла пухлина під назвою «уракримнаш», мене не цікавить. Я і сам до них поваги не відчуваю», – пише Андрій [Макаревич – відомий російський рок-музикант, лідер гурту «Машина часу», який свого часу висловився на підтримку України. – О. А.] (zaxid.net, 19.12.2014). (Про прихильників військового вторгнення в Крим).*

Назви географічних регіонів, континентів, островів, морів, річок тощо.

Абхазіянаш: *Придністров'янаш, Абхазіянаш, Осетіянаш, Кримнаш, Сиріянаш, Азовськеморенаш (https://wetube24.com, 01.12.2018). (Про «гарячі точки», де присутні російські війська; Абхазія – самопроголошена республіка у складі Грузії, утворена внаслідок грузино-абхазького конфлікту (1992–1993 рр.) та підтримувана росією з 2008 року. Визнана 5 державами-членами ООН).*

Азовнаш: *Вацлав Радзівінович наголошує однак, що нині клич «Азовнаш», так, як п'ять років тому «Кримнаш», не розпалить патріотичного ентузіазму росіян (www.polradio.pl, 27.11.2017). (Про військові сутички в Азовському морі).*

Азовськеморенаш: *Придністров'янаш, Абхазіянаш, Осетіянаш, Кримнаш, Сиріянаш, Азовськеморенаш (wetube24.com, 01.12.2018). (Про сутичку в Керченській протоці між українськими катерами «Бердянськ», «Нікополь», буксиром «Яну Капу» та російським кораблем «Дон», захопленням у полон українських моряків, що викликало значну міжнародну реакцію).*

Алясканаш: *Але в головах мешканців російського ТБ відбивається інша, альтернативна реальність. Там постійно звучить дикий лемент: «Росія – чемпіон! Ми всіх порвемо! Можемо повторити! Кримнаш! Алясканаш! Вєсьвітнаш!» (www.stopfake.org, 05.07.2018). (Про ідею повернути штат Аляску до складу росії та про маніпулювання суспільною думкою про це за допомогою телебачення. Офіційно Аляска продана Сполученим Штатам Америки 30 березня 1867 року).*

Арктиканаш: *«АрктикаНаш»: Росія почала перекидати на острови винищувальну авіацію (glavk.info, 20.06.2015). (Про причини транспортування зброї на острови в Північному Льодовитому океані, що пояснювалося захистом російських інтересів).*

Донбаснаш: *Кіноакція «ДонбасНаш» з 10 до 12 липня відбудеться у Слов'янську до третьої річниці звільнення міста від окупації незаконними збройними формуваннями, передає Національна спілка кінематографістів України (www.unn.com.ua, 05.07.2017). (Про Донбас як давню українську територію).*

Еверестнаш: *І взагалі, не варто дуже голосно кричати про «ЕверестНаш», а то китайці прокинуться і ввійдуть в Росію по саму Білорусь, – попереджає блогер (replyua.net, 11.09.2017). (Про курйозний випадок із російським*

посольством у Великобританії, пов'язаний із їхньою ремаркою «Гора Еверест, Росія»).

Європанаши:

Туреччина: – Європанаши!!! (нападає на Австрію)

Туреччина: – Ойвсьо! (убиває Юрася)

Сірко: – Кримнаши!!! (нападає на татар і турків) (site.ua, 2018). (Про європейську геополітику XVII століття; очевидно, й про Віденську битву 1683 року, що закінчилася поразкою Османської імперії).

Закарпаттянаши: *Від введення військ до «Закарпаттянаши». Чим обернеться скандал з роздачею угорських паспортів (goloskarpat.info, 21.09.2018).* (Про загострення ситуації в Закарпатській області, зокрема в прикордонному Берегівському районі, де більшість населення – угорці, та роздача угорських паспортів українським громадянам як відповідь на ухвалення Закону про освіту).

Кавказнаши: *#Кавказнаши: як Росія інтегрує невизнані республіки (dt.ua, 27.03.2015).* (Про дипломатичні відносини росії з Абхазією та Південною Осетією); *Тому ми і відчуваємо фальш та непослідовність, коли російський демократ говорить «Кавказнаши» (krytyka.com).* (Про причини та наслідки російсько-чеченських воєн).

Каліфорніянаши: *Ну так «КаліфорніяНаши» – там поселення колоністів російських були (forum.pravda.com.ua).* (Про російську діаспору в США).

Кубаньнаши: *Кубаньнаши? Організатори «Євробачення» «повернули» Україні її етнічні території (patrioty.org.ua, 13.03.19).* (Про історичний регіон з великою кількістю етнічного українського населення).

Курилинаши: *КурилиНаши: Прем'єр-міністр Японії не поїде в Москву на 9 травня (uaexpert.blogspot.com, 30.03.2015).* (Про територіальні суперечки щодо Курильських островів).

Мальвінинаши: *«МальвіниНаши-КримНаши»: У 1982 році, під час висадки на Мальвінах. Сплеск рейтингу від переможних новин, які згодувала диктатура через мас-медіа, був такий, що аргентинці заповнили усі вулиці у пориві патріотичних почуттів, хоч буквально за декілька днів до того на вулицях пройшла стихійна серія сутичок маніфестантів проти хунти з поліцією, де загинуло декілька чоловік (forum.pravda.com.ua, 29.12.2015).* (Про 2 квітня 1982 року – початок Фолклендської війни між Аргентиною та Великою Британією за контроль над Мальвінськими островами, що нині офіційно є заморською територією Об'єднаного Королівства Великої Британії).

Осетіянаши: *У першій частині відео ви можете спостерігати у всій красі логіку дебілуватих російських окупантів, які стоять на чужій землі і нахабно, з усією імперської пихою і зарозумілістю заявляють, що «Осетіянаши, Цхінвалнаши, а ви, грузини, – ніхто і звати вас ніяк, Грузія – так її на карті навіть не видно» (arostrophe.ua, 08.08.2018).* (Про конфлікт самопроголошеної Республіки Південної Осетії з Грузією та російсько-грузинську війну 2008 року).

Правобережжянаши: *Польща: – Правобережжянаши!!! Москва: – Ваня, мишебратья! Одіннорот! Дідиваєвалі! (site.ua, 2018).* (Про перебування Правобережної України у складі Речі Посполитої).

Придністров'янаши: *Придністров'янаши, Абхазіянаши, Осетіянаши, Кримнаши, Сиріянаши, Азовськеморенаши (wetube24.com, 01.12.2018).* (Про підтримку росією самопроголошеної Придністровської Молдавської республіки).

Сибірнаш: Запропонувати китайським френдам організувати роботу в секторі, а вони хай продовжують операцію «Сибірнаш» (sensor.net.ua, 09.04.2017). (Про можливий конфлікт між Китаєм і росією за володіння Сибіром).

Судетинаш: А залишився від нього суцільний Гьобельс, ура-патріотизм, захистимо німців всього світу, судетинаш, австріянаш і таке інше (mysliwiesc.livejournal.com, 10.06.2014). (Про окупацію нацистськими військами Судетської області Чехії в 1938 році).

Чечнянаш: Кримнаш, Сиріянаш, Чечнянаш – переважає мобілізаційна психологія (gazeta.ua, 08.03.2016). (Про російсько-чеченські війни).

Назви держав.

Австріянаш: А залишився від нього суцільний Гьобельс, ура-патріотизм, захистимо німців всього світу, судетинаш, австріянаш і таке інше (mysliwiesc.livejournal.com, 10.06.2014). (Про аналогію з аншлюсом (захопленням) Австрії Німеччиною в 1938 р.).

Білорусьнаш: У Польщі теж вважають, що наступним кроком Путіна може стати «Білорусьнаш» (www.ukrinform.ua, 05.07.2017). (Про аналогію з Кримнаш щодо Білорусі, яка може стати стратегічно зручним пунктом для російської зовнішньої політики та про дружбу президентів обох держав).

Болгаріянаша: 100 років тому Російська імперія теж мріяла про «КонстантинопольНаш», «АфонНаш», «ІерусалімНаш», «БолгаріяНаша», «Сербы-братушкі вовсе наши!» та «Панславянській Союзь!» (porokhivnytsya.com.ua, 12.07.2016). (Про події Першої світової війни).

Венесуеланаш: Венесуеланаш! Мордор перекинув у Венесуелу ракетноносці та бойові літаки (forum.pravda.com.ua, 10.12.2018). (Про дипломатичні відносини росії та Венесуели).

Гібралтарнаш: Адже жодний умовний «Гібралтарнаш» не вартий того, щоб розколювати єдність цивілізованого світу, провокувати недовіру і сіяти нестабільність (politeka.net, 18.04.2017). (Про конфлікт щодо Гібралтару).

Єгипетнаш: #ЄГИПЕТНАШ! На єгипетських курортах все частіше можна побачити українські прапори (uapress.info, 21.06.2014). (Про кількість українських туристів у Єгипті).

Кіпрнаш: «Кіпрнаш»: напередодні виборів одна з турецьких партій «приєднала» острів (www.infa.ua, 07.06.2018). (Про аналогію з Кримом: самопроголошена Турецька Республіка Північного Кіпру утворилася внаслідок Кіпрського конфлікту 1974 року між грецькими «чорними полковниками» (антиурядовою структурою) й турецькими військами за вплив на острові, що нині є незалежною державою).

Косовонаш: І головне – що тільки вони [серби. – О. А.] зможуть зробити «Косовонаш» (www.infa.ua, 09.04.2016). (Про конфлікт між сербами й косоварами щодо незалежності останніх; нині Сербія не визнає Косово самостійною державою).

Польщанаш: А далі Геббельс не дарма свій хліб їв + постійні (польщанаш, франціянаш, чехіянаш і так далі) (forum.pravda.com.ua, 10.01.2015). (Про польську кампанію 1939 року).

Сиріянаш: «Сиріянаш». Для чого потрібні Кремлю найманці в Сирії? (www.aratta-ukraine.com, 20.02.2018). (Про громадянську війну в Сирії, де однією зі сторін конфлікту є росія).

Кримнаш, Сиріянаш, Чечнянаш – переважає мобілізаційна психологія (gazeta.ua, 08.03.2016). (Про вплив пропаганди на російське населення).

Туреччинанаш: *Турки і отямитись не встигнуть, як буде їм Туреччинанаш* (forum.pravda.com.ua, 04.06.2016). (Про відносини Туреччини та росії).

Українанаш: *Росія цього не хоче, вони тут вирішують свої завдання і прагнуть до реалізації проекту не тільки «кримнаш», але й «українанаш»* (www.obozrevatel.com, 27.12.2018). (Про українсько-російські відносини на сучасному етапі).

ФінляндіяІраннаші: «ФінляндіяІранНаші». *Як в 1941 році Радянський Союз почав дві власні локальні війни* (nv.ua, 19.01.2019). (Про війни Радянського Союзу з Фінляндією та Іраном).

Франціянаш, Чехіянаш: *А далі Геббельс не дарма свій хліб їв + постійні (польщанаши, франціянаши, чехіянаши і так далі)* (forum.pravda.com.ua, 10.01.2015). (Про плани Третього Рейху щодо Чехії та Франції у Другій світовій війні).

Назви міст.

Берліннаш: БерлінНаш поки скасовується: *У Кремля щось не зрослося – Меркель отримала важливу передвиборчу перемогу* (patrioty.org.ua, 29.01.2017). (Про відносини росії та Німеччини).

Вашингтоннаш: «ВашингтонНаш»: *У Москві святкують інавгурацію 45-го президента США* (patrioty.org.ua, 20.01.2017). (Про задовільні результати президентських виборів 2017 року у США).

Вільнюснаш: «ВільнюсНаш»? *На Росії відчеканили монети з видом столиці Литви* (www.dero.ua, 03.08.2016). (Про випуск банком росії монет із серії «Міста-столиці держав, звільнені радянськими військами від німецько-фашистських загарбників», що викликало обурення литовської влади).

Гданськнаш: *Свого часу актуальними були претензії польських урапатріотів на «Львівнаш», німецьких на «Гданськнаш» та «Калінінграднаш», але вони відійшли в минуле й, за винятком хіба що останнього, більше не з'являться на порядку денному* (tyzhden.ua, 05.12.2014). (Про те, що до 1920 року Гданськ належав Пруссії, а потім за умовами Версальського договору став «вільним містом» (з німецьким населенням на території сучасної Польщі), що послугувало приводом розпочати вторгнення німецьких військ під час Другої світової війни).

Горлівканаш: Горлівканаш? *Думки вголос з Донецька* (fashikdonetsk.com, 18.05.2018). (Про життя українського міста Горлівки в період окупації силовими структурами донецької народної республіки).

Дамаскнаш: *Коли екзальтовані кацапки замість «кримнаш» і «дамаскнаш» стануть кричати:*

– *КраснаяплощаТЬнаш!*

– *Ой, уже не наш...*

– *Ой, аяць наш... –*

Тоді все і вирішиться (forum.pravda.com.ua, 01.10.2015). (Про діяльність російських військ у Сирії).

Дебальцевенаш: *Казало би «ДебальцевеНаш» (а за попередніми Мінськими ганебностями – таки «наш»), і ніякої зброї ніхто нікуди відводити не буде, поки Дебальцеве не повернуть, звідки взяли* (chasipodii.net, 10.08.2015). (Про українське місто Дебальцеве, що нині перебуває під контролем днр).

Донецькнаш: *Так що один день і донецькнаш, то брехня*

(forum.pravda.com.ua, 07.02.2017). (Про сучасний стан найбільшого міста Донбасу).

Запоріжжянаш: «А Запоріжжянаш!» (forum.pravda.com.ua, 28.11.2018). (Про життя в Україні у 2018 році).

Ієрусалимнаш: 100 років тому Російська Імперія теж мріяла про «КонстантинопольНаш», «АфонНаш», «ІєрусалимНаш», «БолгаріяНаша», «Сербь-братушкі вовсе наши!» та «Панславянській Союз!» (porokhivnytsya.com.ua, 12.07.2016). (Про події Першої світової війни).

Калінінграднаш: Антон Красовський, який побував на Євромайдані та був звільнений з кремлівського телеканалу за камінг-аут, порівнює Кримнаш та Калінінграднаш (nu.ua, 04.11.2015). (Про Калінінград – центр Калінінградської області росії, що раніше називався Кенігсберг і належав Пруссії, а потім за підсумками Другої світової війни був переданий Радянському Союзу // Про можливий план повернення Калінінграда під владу Німеччини).

Кенігсбергнаш: **КенігсбергНаш:** В Росії з'явилися чутки, що ФРН просуває референдум в Калінінградській області (glavk.info, 11.11.2015). (Про чутки щодо повернення Калінінграда (Кенігсберга) до складу ФРН).

Київнаш: За логікою цих можновладців, з таким же успіхом можна говорити і про «ТифлісНаш» і про «КиївНаш», і про «РигаНаш» (replyua.net, 14.08.2017). (Про імперські апетити російських політиків).

Константинопольнаш: 100 років тому Російська Імперія теж мріяла про «КонстантинопольНаш», «АфонНаш», «ІєрусалимНаш», «БолгаріяНаша», «Сербь-братушкі вовсе наши!» та «Панславянській Союз!» (porokhivnytsya.com.ua, 12.07.2016). (Про події Першої світової війни).

Маріупольнаш: «Маріупольнаш»: у «ДНР» запевнили у захопленні міста (www.dero.ua, 16.04.2015). (Про намір сепаратистів захопити українське місто).

Мінськнаш: Цілком можливо, що поява гауляйтера путінського режиму в Білорусі є черговим кроком цілеспрямованої операції «Білоруський гамбіт» або «Мінськнаш» по захопленню влади під виглядом захисту російськомовного населення (ukrnationalism.com, 24.09.2018). (Про можливий привід вторгнення російських військ на території Білорусі).

Москванаш: #Москванаш! Що було б, якби Шевченко і Ко поїхали на Мундіаль у РФ (fakty.com.ua, 11.06.2018). (Про можливий перебіг подій у разі потрапляння збірної України з футболу на чемпіонат світу 2018 року в росії).

Ніццанаш: Я остаточно зрозумів – сьогодні «Ніццанаш» (site.ua, 2018). (Про виступ «Вечірнього кварталу» у Франції).

Одесанаш: Вони добре пам'ятають своє коріння, тому в Одесі й провалився Одесанаш (ukrpravda.net, 17.07.2017). (Про українське населення обласного центру та невдалу спробу створити Одеську народну республіку).

Парижнаш: Він зазначає, що також потрібно звернути увагу, як на вулицях виникли цікаві люди з цікавими прапорами, а на стінах – написи типу «Парижнаш» (politeka.net, 11.12.2018). (Про масові протести в Парижі, спричинені підвищенням ціни на пальне, та роль росії в них).

Риганаш: За логікою цих можновладців, з таким же успіхом можна говорити і про «ТифлісНаш» і про «КиївНаш», і про «РигаНаш» (replyua.net, 13.08.2017). (Про імперські апетити російських політиків).

Римнаш: Дуже вдало вийшло, що він опинився по сусідству, в Італії, де його прийме Папа Римський і забезпечить рясний фото- і відеопотік того, що «ми не в ізоляції» і взагалі «римнаш» (dt.ua, 12.06.2015). (Про візит російського

президента до Ватикану).

Севастопольнаи: *«Севастопольнаи»:* води немає – не буде і опалення (www.dero.ua, 11.11.2014). (Про ситуацію в кримському місті після анексії).

Смоленськнаи: *Король:* – Дякую вам, козаки! **Смоленськнаи!** А тепер теж можете розходитися! (site.ua, 2018). (Про облогу польськими та українськими військами під проводом Владислава IV Вази (1595–1948) Смоленська у війні 1632–34 років між Московією та Річчю Посполитою).

Сочінаи: *«МундіальНаи-СочіНаи»:* У 1978-ому році хунта вибила собі право на проведення Мундіалу, у якому дістала чемпіонство, що привело до підвищення рейтингу та популярності хунти серед населення Аргентини (forum.pravda.com.ua, 29.12.2015). (Про паралелі між чемпіонатом світу з футболу 1978 року в Аргентині та зимовими Олімпійськими іграми 2014 року в Сочі).

Стамбулнаи: *Класик російської літератури і відомий мораліст наклав оком на Причорномор'я задовго до Кримнаиш, заявляючи, що й «Стамбулнаи»* (uk.wikipedia.org, 2017). (Про шовіністичні погляди письменника Федора Достоєвського (1821–1881)).

Стокгольмнаи: *Стокгольмнаи.* Усі наслідки перемоги України у Міжнародному арбітражі (glavcom.ua, 01.03.2018). (Про підсумки судового позову «Нафтогазу» до «Газпрому» у Стокгольмському арбітражі).

Тифліснаи: *За логікою цих можновладців, з таким же успіхом можна говорити і про «Тифліснаи» і про «КиївНаи», і про «РигаНаи»* (replyua.net, 13.08.2017). (Про імперські апетити російських політиків).

Харківнаи: *Харківнаи:* ТНМК про квоти на радіо і про те, чи змінився Харків (www.youtube.com, 14.11.2017). (Про закон про мовні квоти).

Цхінвалнаи: *У першій частині відео ви можете спостерігати у всій красі логіку дебілуватих російських окупантів, які стоять на чужій землі і нахабно, з усією імперською пихою і зарозумілістю заявляють, що «Осетіянаи, Цхінвалнаи, а ви, грузини, – ніхто і звати вас ніяк, Грузія – так її на карті навіть не видно»* (arostrophe.ua, 08.08.2018). (Про конфлікт самопроголошеної Республіки Південної Осетії з Грузією та російсько-грузинську війну 2008 року; Цхінвал (Цхінвалі) – столиця самопроголошеної Республіки Південної Осетії).

Чернігівнаи: *І якщо, не приведи Господи, московські апологети неоімперіалізму розробляли плани окупації чи не всієї України, то немає сумнівів, що одним із гасел агресії на північному напрямку напевне б стало «Чернігівнаи»* (format.cn.ua, 13.01.2015). (Про близькість Чернігова до російського кордону).

Прізвища відомих осіб.

Булгаковнаи: *Купа зусиль тратиться на спроби довести самим собі і світові: «Гогольнаи!», «Чайковскійнаи!», «Корольовнаи!» (особливо розчулює періодичне «Булгаковнаи!»))* замість відсунути поглядом і оцінити тверезо й холодно (kraskor.in.ua, 23.07.2018). (Про Михайла Булгакова (1891–1940) – російського письменника, що народився і тривалий час жив у Києві).

Гогольнаи: *Більш освічені захисники російської літератури почнуть з того, що, приміром, Гогольнаи, і віддавати росіянам автора «Тараса Бульби» аж ніяк не можна, а те що писав російською і вихваляв православного царя, так то часи такі були* (www.dsnews.ua, 08.05.2017). (Про Миколу Гоголя (1809–1852) – українського та російського письменника, що народився у Великих Сорочинцях (Полтавська область), походив із давнього козацького роду Гоголів-Яновських і зрештою залишився в історії як російськомовний прозаїк).

Ердоганнаш: *ЕрдоганНаш, НеНаш, знов Наш і знов НеНаш: У Росії вчергове готуються заборонити чартери до Туреччини* (patrioty.org.ua, 10.04.2017). (Про президента Туреччини Реджепа Таїпа Ердогана та його стосунки з російською владною верхівкою).

Кантнаш: *«КантНаш!»: У Калінінграді студент «підтримав» німецького філософа* (patrioty.org.ua, 08.12.2018). (Про вандалізм щодо могили та пам'ятника видатному німецькому філософові Іммануїлові Канту (1724–1804), уродженцю Калінінграда (Кенігсберга) – нині центру Калінінградської області (Росія), що колись становила територію Східної Пруссії).

Корольовнаш: *Куна зусиль тратиться на спроби довести самим собі і світові: «Гогольнаш!», «Чайковскійнаш!», «Корольовнаш!» (особливо розчулює періодичне «Булгаковнаш!»)) замість відсунути поглядом і оцінити тверезо й холодно* (kraskor.in.ua, 23.07.2018). (Про Сергія Корольова (1907–1966) – уродженця Житомира, українського вченого, основоположника практичної космонавтики, ракетоконструктора, зокрема й першого штучного супутника Землі та першого космічного корабля, брав безпосередню участь у керівництві польотом Юрія Гагаріна, Павла Поповича та інших. Як і у випадку з іншими згаданими в цитаті постатями, росіяни часто позиціонують його як представника їхньої національності).

Макроннаш, Меркельнаш, Трампнаш: *Нема нічого тут несподіваного: вже і Трампнаш, і Макроннаш, і Меркельнаш* (sensor.net.ua, 08.08.2018). (Про президентів: США – Дональда Трампа, Франції – Еммануеля Макрона та канцлера ФРН Ангелу Меркель і їхні стосунки з російськими політиками).

Малевичнаш: *Отже, Росія знову «родина слонів», «Супрематизмнаш», «Малевичнаш», «Чорнийквадратнаш»* (www.kyur.net, 02.03.2018). (Про Казимира Малевича (1879–1935) – видатного українського художника-авангардиста, засновника супрематизму, автора всесвітньовідомого «Чорного квадрата». Росіяни вважають його представником своєї національності).

Марілененнаш: *#МаріЛеПенНаш. Кремль далі здійснював активну інформаційну підтримку Марін Ле Пен та агітував французів голосувати за вказаного кандидата через створені мережі «кремлеботів» та тролів* (soolyanews.info, 16.05.2017). (Про підтримку французького політика Марін Ле Пен російською владою).

Путіннаш: *Путіннаш: росіяни визначилися, за кого голосуватимуть на виборах президента* (www.obozrevatel.com, 03.03.2016). (Про російського президента).

Сноуденнаш: *І врешті-решт відомо, що «Сноуденнаш», оскільки «Кримнаш», тому що борець за істину і цивільні права до інформації ховався під крилами кремля, який порушує цей закон постійно* (forum.pravda.com.ua, 28.02.2015). (Про Едварда Сноудена – колишнього співробітника ЦРУ та АНБ США, який отримав політичний притулок у росії; уперше неологізм ужив у польській «Gazeta Wyborcza» журналіст Вацлав Радзивінович, наведена фраза є перекладом).

Трампнаш: *Трампнаш стає каменем на шії Путіна: є хороші новини для України* (apostrophe.ua, 11.07.2017). (Про колишнього президента США Дональда Трампа та його стосунки з російським політикумом).

Трамппеннаш: *Трамппеннаш: Конгрес російських американців звинуватив президента США у «русофобській» політиці* (patrioty.org.ua). *Став президентом – «ТрампНаш». Вдарив по сирійських авіабазах – «ТрампНеНаш»*

(24tv.ua, 31.03.2018). (Про політику Дональда Трампа щодо росії).

Фірташнаш: *#ФірташНаш:* міжнародна війна за українського олігарха (www.pravda.com.ua, 22.02.2017). (Про затримання в Австрії українського бізнесмена Дмитра Фірташа).

Чайковськийнаш: *Купа зусиль тратиться на спроби довести самим собі і світові: «Гогольнаш!», «Чайковськийнаш!», «Корольовнаш!» (особливо розчулює періодичне «Булгаковнаш!»)) замість відсунути поглядом і оцінити тверезо й холодно* (kraskor.in.ua, 23.07.2018). (Про Петра Чайковського (1840–1893) – видатного українсько-російського композитора).

Інші назви (власні).

Артекнаш: *«Артекнаш»:* фоторепортаж з табору під Києвом (life.pravda.com.ua, 15.06.2015). (Про міжнародний дитячий центр «Артек», який переїхав з окупованого Криму до Києва).

Афоннаш: *100 років тому Російська Імперія теж мріяла про «КонстантинопольНаш», «АфонНаш», «ІєрусалімНаш», «БолгаріяНаша», «Сербь-братушкі вове наші!» та «Панславянській Союзь!»* (porokhivnytsya.com.ua, 12.07.2016). (Про події періоду Першої світової війни, зокрема, про національне протистояння між українськими та російськими ченцями на Афоні – святій горі з десятками монастирів для православних на території Греції).

Байконурнаш: *А от «Кримнаш» чудово трансформується у «Байконурнаш»* (dniprovska.livejournal.com, 12.09.2014). (Про Байконур – космодром у Казахстані).

Букнаш: *Тепер не лише «Кримнаш», але і «Букнаш»* (espreso.tv, 16.07.2015). (Про зенітно-ракетний комплекс «Бук», ракетою якого 17 липня 2014 року був збитий малайзійський «Боїнг» біля Тореза Донецької області).

Букненаш: *Ця доповідь дає нашим союзникам більше підстав не вірити особі, ключовими словами промов якої протягом останніх двох років були: іхтамнема, букненаш, зате кримнаш і тому подібні фразеологічні звороти* (day.kyiv.ua, 24.01.2016). (Про заперечення причетності росіян до авіакатастрофи малайзійського «Боїнга»).

Колізейнаш: *Насправді, російських туристів в Римі стільки, що вони мають повне право писати «Колізейнаш»* (romchukd.livejournal.com, 21.11.2014). (Про кількість російських туристів в Італії).

Краснаяплощадьнаш: *Коли екзальтовані кацапки замість «кримнаш» і «дамаскнаш» стануть кричати:*

– *Краснаяплощадьнаш!*

– *Ой, уже не наш...*

– *Ой, аяць наш... –*

Тоді все і вирішиться (forum.pravda.com.ua, 01.10.2015). (Про особливості російського менталітету).

Кримхлібнаш: *«Кримхлібнаш»:* на півострові націоналізовано активи групи *Lauffer*» (forbes.net.ua, 13.11.2014). (Про націоналізацію компанії).

Марснаш: *Марснаш.* *Росія готується відправити на Марс макак* (techno.nv.ua, 19.01.2017). (Про запуск росіянами мавп у космос).

Містральнаш: *«... доречно зараз поставити питання про Містральнаш»* (forum.pravda.com.ua, 2016). (Про «Містраль» – великий десантний вертолітоносець та корабель-док ВМС Франції. Два такі кораблі за умовами договору Франція мала постачити росії, але через застосовані санкції до

останньої угоду було скасовано).

Оскарнаш: *Зі словом «ура»! потім знову успіх і в усьому «Оскарнаш» – щонайменше в моральному значенні!* (forum.pravda.com.ua, 24.02.2015). (Про номінації російського фільму «Левіафан» на «Оскар-2015»; уперше неологізм ужив у польській «Gazeta Wyborcza» журналіст Вацлав Радзивиневич, наведена фраза є перекладом).

Приватбанкнаш: *«Приватбанкнаш»: про наслідки його націоналізації для українців* (24tv.ua, 19.12.2016). (Про націоналізацію «Приватбанку»)

Русьнаша: *У ресурсу є три рубрики: «Актуальне» – тексти присвячені темі Криму, Донбасу і південного сходу, «Споконвічне», де викриваються усталені стереотипи про «Русьнаша», «бандерівців», походження українців, державність 1917–1921 років тощо та «Джерела інформації» для тих, хто хоче знати більше* (day.kyiv.ua, 12.09.2014). (Про історичну суперечку щодо спадщини Київської Русі).

Фейсбукнаш: *Тепер і «фейсбукНАШ» ...* (www.dero.ua, 26.01.2015). (Про вважання «Фейсбука» російським сайтом).

Чорнийквадратнаш: *Отже, Росія знову «родина слонів», «Супрематизмнаш», «Малевичнаш», «Чорнийквадратнаш»* (www.kupur.net, 02.03.2018). (Про картину Казимира Малевича «Чорний квадрат»).

Отже, вітчизняна публіцистика швидко реагує на діяльність загарбників-сусідів як у політичній (утручання в життя інших держав), так і в культурній (приписування собі видатних діячів інших націй (наприклад, українців Сергія Корольова чи Казимира Малевича)) та в історичній (наголошення на винятковій ролі північного сусіда у світовій історії) площині. Також природна схильність нашого народу до сатиричного слова є передумовою утворення воістину унікальних та незвичних okazionalizmів, дотичних до вищевказаних аспектів.

Широковживані зрощення з частиною *-наш* свідчать про активне функціонування таких мовних одиниць і перспективу їх досліджень, адже немає сумнівів, що на час друку цієї статті наведений словник поповниться новими лексемами, які варто розглядати як результат вельми продуктивного способу словотвору на сучасному етапі розвитку мови.

ЛІТЕРАТУРА

Касім, Г. (2014). Дериваційна реакція на політичні реалії: okazionalizmi, похідні від Крим та Кримнаш / Крымнаш. [У:] *Вісник ОНУ. Сер. Філологія*, т. 19, вип. 4 (10), с. 67–71.

Кирилюк, О. (2014). Мовні реакції на суспільно-політичні процеси (на прикладі інтернет-дискурсу). [У:] *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови*, вип. 11, с. 187–190.

Коробка, Г. (2018). Гумористичний інтрадискурс мовної картини світу окупованого Криму. [У:] *Вісник КНЛУ. Серія «Філологія»*, т. 21, № 1, с. 69–80.

Курушина, М. (2016). Особливості сучасних словотвірних процесів як відображення мовної картини світу. [У:] *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Філологія*, вип. 74, с. 117–120.

Левко, О. (2021). Прецедентні одиниці в українських релігійних медіа у світлі комунікативної стратегії дискредитації. [У:] *Slavia orientalis*, т. LXX, nr 3, s. 661–681.

Редько, Є. (2016). Словотвірна контамінація в сучасних інноваційних процесах. [У:] *XX–XXI століття: жанрово-стильові й лінгвістичні метаморфози в українській мові і літературі*. А. Архангельська (ред.). Олонец, с. 205–229.

Словник української мови. В 11 томах. Київ, 1974, т. 5, 840 с.

*Подано до редакції 25.01.2022 року
Прийнято до друку 12.03.2022 року*